

Férfi és női szerepek

A beszélgetés 2008 nyarán, a fasori Timóteus és a pasaréti Sámuel ifi közös csendeshetén hangzott el.

Pataki András: Szeretném bemutatni nektek a mai vendégeinket: Tolnay Lajost és feleségét, Mártit, akik házasság gondozással foglalkoznak az eredeti foglalkozásukon kívül a szülész-nőgyógyászatban és a vakok és gyengénlátók gondozásán kívül. Őket kértük meg, hogy tartsák meg a délutáni alkalmat. A másik oldalon, hogy őket is bemutassam, a fasori Timóteus ifi és a pasaréti Sámuel ifi tagjai ülnek zömmel. Át is adom nektek a szót.

Tolnay Lajos: Mi is üdvözljük a társaságot, és örülünk, hogy együtt látunk benneteket. Amennyire saját emlékeim nem csalnak, volt már korábban is olyan, mikor mi még pasarétiiek voltunk, hogy mi más gyülekezet tagjait láttuk vendégül. Tudjuk, hogy ez megtermékenyítőleg hat az emberek gondolkodására, másokhoz való viszonyára, gyülekezeti és személyes kegyes életére, úgyhogy remélem, hogy sokmindent szívtatok fel nem csak az igéből, hanem egymáson keresztül is. Mártival és Andrással arról beszélgettünk, hogy szerencsés volna, hogyha a fiúk és a lányok ezúttal különválnának, mivelhogy most nemi szerepekről, férfi és női szerepről lenne szó.

Keressétek meg az Efézusiakhoz írt levél 5. részét és a 21. versből olvasom:

Engedelmeskedjete egymásnak, Krisztus félelmében. Az asszonyok engedelmeskedjenek férjüknek, mint az Úrnak; mert a férfi feje a feleségnek, ahogyan Krisztus is feje az egyháznak, és ő a test üdvözítője is. De amint az egyház engedelmeskedik Krisztusnak, úgy engedelmeskedjenek az asszonyok is a férjüknek mindenben. Férfiak! Úgy szeressétek feleségeteket, ahogyan Krisztus is szerette az egyházat, és önmagát adta érte, hogy a víz fürdőjével az ige által megtisztítva megszentelje, így állítja maga elé az egyházat dicsőségben, hogy ne legyen rajta folt, vagy ránc, vagy bármi hasonló, hanem hogy szent és feddhetetlen legyen. Hasonlóképpen a férfiak is szeressék a feleségüket, mint a saját testüket. Aki szereti a feleségét, az önmagát szereti. Mert a maga testét soha senki nem gyűlölte, hanem táplálja és gondozza, ahogyan Krisztus is az egyházat, minthogy tagjai vagyunk testének. "A férfi ezért elhagyja apját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté." Nagy titok ez, én pedig ezt Krisztusról és az egyházzal mondom. De ti is, mindenki egyenként úgy szeresse a feleségét, mint önmagát, az asszony pedig tisztelje a férjét.

Pál itt az Efézusi levelében ezt elsősorban házasságban írták, de azt hiszem, hogy elég jól meg lehet világítani általa, hogy egy asszonynak mik a szükségletei. Pál annak ellenére, hogy nem volt nő ember, gondolom, hogy gyakorló lelkigondozó volt, és tudta, hogy mik a női lélek sajátosságai. Nagyon jól ujjbegyre szedte mindazokat, amire egy nőnek szüksége van egy férfivel való kapcsolatában, akár az együttjárásban, akár a házasságban. Én nagyon remélem, hogy mindannyian készültök házasságra, vagy házasodni készültök – nincs olyan, aki a cölibátust választaná. Van olyan is, aki már házasságban van, annak pedig az a fontos, hogy újra megerősödjön ebben.

Én most egy kicsit furcsán fogom kezdeni. Egy különös mondatot olvasunk a 31. versben, amit Pál az Ószövetségből idéz, mégpedig abból a részből ahol Isten megáldja a házasságot Éva teremtése után, és Ádám nagy öröme után nyilvánvalóvá lett: „A férfi ezért elhagyja apját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté.” (1Móz 2,24) Ebben az egy mondatban benne van a házasságnak, vagy a másik a másik nemmel való közösségnek a célja, mégpedig az, hogy „legyünk egy test”. Minden nő iránt érzett érzélem oda kell vezessen, hogy megtaláld azt az egy embert, akivel képes vagy egy testet alkotni. Ez azt jelenti, hogy közösek lesznek a gondolataitok, közösek lesznek az érzéseitek, közös lesz a háztartásotok, a gazdasági erőitek, későbbekben a hálószobátok, az ágyatok, végső soron

mindenetek. Úgy kell erre fölkészülni, olyan társat kell találnod, akit el tudsz fogadni, mint a tested részét.

Ha itt visszaemlékeztek, az igében van más utalása is Pálnak arra, hogyan működik ez a test. Azt mondja, hogy úgy kell szeretnie a férfinak a feleségét, mint a saját testét. Itt mindannyian már olyan korban vagyunk, hogy borotválkozunk. Ha csak arra gondolunk, hogy naponta legalább negyed órát töltünk a fürdőszobában a testünk ápolásával. Igazándiból, ha az evést ivást, fésülködést, székelést, egyebeket, mindent összeszámolunk, az biztosan több mint egy óra. Az 24 órából egy jelentős rész. Házassággondozóként azt látom, hogy az emberek nagy része nem tölt egy órát naponta a feleségével, kedvesével, nem tudja a napi dolgokat úgy félretenni, hogy erre a közösségre, a kommunikációra a másikkal való együttlétre egy órája legyen. Persze ezt lehet sokféleképpen igazolni, de alapjában véve legyen egy intés: készüljete föl arra, hogy az életeteket úgy kell majd berendeznetek, hogy erre minden nap egy órátok maradjon. A testetek másik felére is fordítsatok ennyit! A testetek másik felére is fordítanotok kell ennyit! A közös test ápolása az egy közös feladat. Nem lehet arra hivatkozni, hogy túl sok munka van a gyerekekkel, nem lehet arra hivatkozni, hogy a családot csak túlmunkával lehet eltartani. Általában az a tapasztalatunk, hogy inkább a túlvállalásban lévő családoknál okoz gondot ez a fajta hozzáállás. Elhanyagolják az egymással való törődést. Idővel nyílik egy rés közöttük, amit egyre nehezebb áthidalni. Kezdetben csak kommunikációs, aztán későbbiekben érzelmi szakadék, a végén pedig kihűl a házasságuk. Mindketten megszenvedik, kifelé kacsingatnak, és valami újat keresnek, ahelyett, hogy megoldanák azokat a problémákat, feladatokat, amik egyébként az ő gondjuk volna.

Azt mondja itt Pál, hogy az egy test létrehozása közös feladatunk. Ez az egymás megismerése az együttjárás során. Az együttjárás egy olyan irányú elkötelezettség, amikor kölcsönösen kinyilvánítjuk egymás iránt azt a véleményünket, hogy el tudjuk fogadni a másik személyiségét. Aztán persze ennek során előjöhethetnek olyan kérdések, amik alapján visszaléphet bármelyik fél. Egy eljegyzés után viszont már nyilvánvaló, hogy a pár már kitűzött közös célokkal bír, és ők a házasságban igyekeznek megszentelni azt az egy testet, aminek a építésén már az együttjárás alatt hűségesen foglalkoztak.

Van ennek azonban egy nagyon fontos feltétele, és nem véletlen, hogy ezt Pál ideírja: *„A férfi ezért elhagyja apját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté.”* Tehát ez egy folyamat, és el kell kezdenünk a leválást. A szüleink háztartásában születünk meg, van egyfajta lelki köldökzsinór, ami összeköt bennünket. A születéskor a valódi köldökzsinórt átvágják, az anyai vérkeringéssel való kapcsolatunk megszűnik, de utána még nagyon hosszú ideig rászorulunk arra, hogy magunkba szívjuk azokat a társadalmi és fizikai dolgokat, amelyek azokhoz kellenek, hogy egészséges módon tudjunk beépülni a társadalomba, hogy megtaláljuk a helyünket a világban, hogy tudjuk, hogy kik vagyunk, hogy helyes énképünk alakuljon ki. Ehhez az énképhez hozzátartozik az is, hogy van egy elképzelésem arról, hogy milyen társra van szükségem. De ahhoz, hogy ez kialakuljon és egy egészséges vonzódás legyen, ehhez le kell válni a szülőkről. Ez azt jelenti, hogy a saját időbeosztásom, a saját munkabeosztásom, a saját életem egy idő után függetlenné kell váljon a szüleimtől. Ez nem azt jelenti, hogy mindenféle segítséget elutasítok felőlük, vagy hogy éreztetnem kell velük, ha már kereső vagyok, hogy én már akármit meg tudnék venni, és „nincs szükségem a ti gondoskodásotokra”. Ennél sokkal árnyaltabb a kép. Érzelmi függetlenséget kell, hogy jelentsen, ami természetesen együtt kell járjon azzal, hogy az ember az értelmét is használja, és létrehozza azokat az irányokat, amik a további élete, távolabbi jövője szempontjából meghatározóak lesznek.

Nekem az a tapasztalatom, hogy a nők általában sokkal céltudatosabban élik az életüket. Az ő felépítésükbe Isten eleve belerejtette azt, hogy ők mindig „biztosra szeretnének menni”. Ez nem feltétlenül csak a párkapcsolat szituációjában jelenik meg, hanem nekik mintegy előre kell gondolkodni, hogy kvázi a születendő gyermekük egy olyan biztonságos helyzetben

jöjjön világra, hogy tudjon róla gondoskodni, hogy a napi szükségleteit tudja biztosítani. Ebből kifolyólag előre gondolkodik és megpróbálja feltérképezni, hogy mi mindenre van szüksége, hogy betöltsse eredeti funkcióját: hogy ő anya, hogy ő feleség. Ennek rendeli alá az összes többi célját. Ennek megfelelően tesz erőfeszítéseket a tanulásban. Ha megfigyelitek, a lányok általában korábban jutnak diplomához, mint a fiúk. Ennek az lehet az oka, hogy a férfiaknak teljesen más a gondolkodásmódja ebből a szempontból. Mi ad-hoc módon próbálunk megoldani dolgokat. Ez a fajta tudatos tervezés nem a férfiak sajátja. Mi valami ősi vadász-halász szellemmel próbálunk az életben boldogulni, hogy „majd ha ott leszünk, akkor majd megoldjuk a problémát”. Ugyanakkor a mai világ nem arról szól, hogy az ügyességünkön, talpraesettségünkön múlik csak az, hogy hogyan tudunk érvényesülni, hanem meg kell alapoznunk a jövőnköt a tanulás által. Hiszen ma annak van ázsiója, aki tanult ember. Minél mélyebben ismer valamit egy tudományból, szakmából, annál inkább „eladható” a tudása, annál inkább fogja biztosítani a megélhetését. Ugyanakkor a férfiak nagy része nem fordít elegendő figyelmet erre. Egyfajta kényelmességre vagyunk kárhozthatva, és elfogadjuk a pillanatnyilag kényelmesebb megoldásokat. Ez sok nehézséget okoz a későbbiekben.

Jómagam is tettem egy nagy vargabetűt, mert először repülőgép szerelő voltam és utána lettem szülész-nőgyógyász. (Majd ezt egy másik alkalommal elmondom.) Az én életemben ahhoz, hogy elegendő lökést szerezzek egy egyetemi végzettség megszerzéséhez, ahhoz igazándiból Mártival való kapcsolatom volt szükséges. Én azt gondolom, hogy nem voltam hülyegyerek a gimnáziumban sem: egy jó érettségit megszereztem nulla tanulással. De ez nem volt elég ahhoz, hogy egy egyetemre bejussak. Az, hogy közben hitre jutottam, ebből kifolyólag kérdés volt számomra, hogy Isten mit akar velem csinálni, megerősített abban, hogy kell egy cél, amit követnem kell.

Isten hozott elém ilyen célokat. Először rosszul navigáltam ezek között. Aztán rájöttem, hogy nekem volt egyszer egy kijelentésem, amit nem kellett volna kimondanom: „Én nem leszek sohasem orvos”. Ez akkor volt, mikor felvételiztem, és elsőre nem vettek fel az orvosira. Hívó emberként már nem mondhattam ugyanezt erre a kérdésre. Így akkor elindultam egy pályán, és most itt ül előttetek egy szülész-nőgyógyász. Én úgy gondolom, meg kell alapoznotok a jövőtöket. Hogyha kell, akkor kérdezzétek meg Istentől, hogy mi a ti küldetésetek. Mi az, amiben Isten a ti szellemi, lelki, fizikai erőteteket használni akarja? Isten meg fog erősíteni titeket abban, amiben különös tehetségetek van, amiben rátermettek vagytok, amiben látható, hogy valamivel megkülönbözteti a ti személyiségeteket. Ha van egy ilyen célot, akkor ehhez már sokkal könnyebb hozzárendelni, hogy ki az, aki ebben a célban segít. Ad absurdum had mondjam azt, ha valaki hegymászonak készül és rettenetes csúcsokat fog meghódítani, annak nem egy túsarkas topánkás hercegnőt kell választania, mert valószínűleg sosem fog vele fölmenni a hegy tetejére. Viszont ha valaki egy igás barom és elhúzza a fél világot, akkor szintén nem biztos, hogy egy nagyon finom szabású palotapincsit kell választania, mert nem lesznek egyenrangú felek abban az igában.

Isten ígéje a latin nyelvű újfordításban a házasságot a *conjugium* szóval is illeti. Ez a klasszikus, ökör által húzott szekérnek az a része, amibe az ökrök nyakát befogták. Tehát amikor mi házasságra készülünk, akkor azt kell elképzelnünk, hogy bele leszünk rekesztve egy ilyen vonószerkezetbe és azt egy irányba kell húznunk. Ha az egyik hátra húzza, a másik meg előre, abból legfeljebb egy helyben pörgés lesz, de nem lesz előrehaladás. Tehát ha van célot, és látom, hogy hova kell eljutnom, és megvizsgálom, hogy az az ember, akit Isten elém hozott, és valamilyen úton-módon tetszik – akár megjelenésében, akár a megfogalmazott gondolataiban, akár a fellépésében –, akkor tudjam azt megvizsgálni, hogy ő belefér-e abba a célba, amit Isten nekem rendelt. Ha én elköteleződtem az Isten dolga mellett, akkor az ő megjelenése az én életemben, hogy mi egy testet fogunk alkotni, segítségére lesz-e annak, hogy megvalósuljon Isten terve a mi életünkben? Ha én azt látom, hogy ő egy karrier-lady és

meg fogja valósítani a saját karrierjét – nekem legfeljebb a másodhegedűsi szerep jut mellette – ő kiváló közgazda, beszél nyolc nyelven, mindent meg tud oldani helyből és pillanatok alatt átlát problémákat – de emellett én a saját hivatásomat nem fogom tudni megélni, mert nekem lesz a feladatom a gyereket hozni-vinni, előteremteni az ennivalót, megoldani a háztartásban a problémákat – ő pedig különböző nagy és jelentős emberekkel találkozik, és intézi az életet – ez a helyzet nem biztos, hogy megfelel annak a férfiszerepnek, amiről itt Pál beszél.

Pál azt mondja, hogy a házasságon belül van egy szereposztás. Mégpedig az, hogy egy valódi, Krisztusban megszentelt házasságnak a feje a férfi. Azaz, hogy nekem kell viselnem mindazokat a felelősségteljes posztokat, amelyek a család vezetésében fenntartásában, mindennapos kérdéseiben – legyen az gazdasági, vagy a gyerek beiskolázása, akár más –, kell hozni döntéseket. És ennek nyilvánvalóvá kell lennie. Ez nem jelenti azt, hogy a feleségemnek a véleményét, vagy személyiségét kihagyom ebből. Nekem éppen az a tapasztalatom, hogy abban erősödött meg a házasságunk, amikor addig beszélgettünk, kerestünk közös megoldásokat, amíg egy olyanra nem jutottunk, amelyik mind a kettőnk számára elfogadható volt. Azt mind a ketten tudtuk vállalni és következetesen képviseltük azokkal szemben is, akik az adott kérdésben másként látták a dolgainkat, vagy amit csináltuk. Tehát akkor fog jól működni a házasság, ha ebben te jó helyen vagy. Nem csak, hogy tudod mi a te személyes célod, nem csak hogy látod, hogy olyan feleséged van, aki segít annak a megvalósításában, amit Isten tőled vár, hanem abban is, hogy a feleségeddel úgy tudsz egy lenni és a feje lenni, hogy közben megvalósul a páli minta. Azaz te értelmes és jó döntéseket hozol, és a feleséged fel tud rád tekinteni. Így valóban te maradsz a családban az, aki a fej. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy te akkor tudsz jó döntéseket hozni, ha Neki rendeled alá. Ha Istennek engedelmeskedve élsz, a mindennapi kérdésekben az Istentől vezetett ember vagy, olyan, akinek fontos, hogy az ige mit mond azzal kapcsolatban, hogy hogyan adózzál, kikkel barátkozz, milyen munkát vállalj, melyik gyülekezetben éljetez, mit szolgáljál, és így tovább. (Kezd már egy kicsit kibontakozni, hogy Pál hogyan gondolja ezt.)

Felhívja arra is a figyelmet ez az igeszakasz, hogy az asszonyoknak vannak bizonyos speciális szükségletei. Az egyiket már említettem is, hogy egy nőnek kulcsfontosságú az, hogy föl tudjon nézni a férjére. Hogyha én egy léha, erkölcstelen, megbízhatatlan fráter vagyok, aki megígérek valamit, de azt sosem tartom meg, ez egy ideig lehet imponáló egyeseknek. Még az is lehet, hogy a feleségednek valaha imponált. De ez nem alkalmas arra, hogy ti tartós, szívós családi életet éljetez, s a gyerekeitek is ilyen környezetben nőjenek fel. Az viszont jó, ha látható, hogy a te döntéseid mögött komoly megfontolások állnak, és te akkor is véghezviszed őket, ha cigánygyerekek potyognak az égből – és ez nem jelenti feltétlenül azt, hogy te kőkemény vagy és akkor is keresztülvered a családon, ha a fene fenét is eszik, mert az inkább könyörtelenség. Ez azt jelenti, hogy a Krisztusban megszentelt férfi olyan döntéseket tud hozni, ami emberséges, és tud ragaszkodni az Isten által megmutatott úthoz. Tehát nem fordulok vissza az első kellemetlenség, vagy nehézség esetén, nem fognak elrettenteni a szüleim által fölített kérdések. Nem fogok függővé válni attól, hogy a feleségem szülei most vettek neki egy új lakást vagy új autót, és akkor ennek megfelelően nekem gatszúlalom kell, és a gyermekeimet rendszeresen kell hozzájuk vinni, és együtt kell velük menni nyaralni. Tudjak erről lemondani és éljük a mi független életünket és vállaljuk azokat a kööttségeket és utakat, amit mind a ketten a házastársammal, meg az esetleg született gyermekeimmel együtt meg tudjuk csinálni.

Ezt is jelenti, amit az előbb a lelketekre próbáltam madzagolni, hogy a szüleinktől való elválás azt jelenti, hogy ilyen tekintetben függetlenek vagyunk. Csak akkor fogunk jó döntéseket hozni, hogyha már nem vagyunk megkötve ezekkel a kötelékekkel. Ez nem jelenti azt, hogy nem vehetjük igénybe a szüleink anyagi segítségét. A mai világban már nagyon kevesen engedhetik meg maguknak azt, keveseknek van annyira jó jövedelmük és megbízható

állásuk, hogy teljesen függetleníteni tudnák magukat. Hogy már az életük kezdetén biztosítani tudnák a feltételeket ahhoz, hogy családot alapítsanak.

De meg kell mondanom, hogy ugyanakkor egyfajta kényelemre is kárhozzátjuk magunkat, mert minimális nehézségeket sem vagyunk készek sokszor vállalni azért, hogy a családunk elinduljon abban a kerékvágásban, amiben el kell indulnia. Mi annak idején a házasságunkat egy házfelügyelői lakásban kezdtük. Én még orvostanhallgató voltam és tanulóként házfelügyelőséget vállaltam egy budai társasházban. De az egy 1 szoba másfél vagy félkomfortos lakás volt, ami nem volt arra alkalmas, hogy oda gyermekeket szüljünk. Ugyanakkor feleségem szüleinél volt egy önálló, nagy, 30 négyzetméteres szoba, amit be tudtunk lakni. Tehát amikor az első gyermekünk jövendő volt, számot vetettünk, és úgy gondoltuk, hogy oda költözünk az anyósomékhoz, és hosszú, 3 és fél-4 évet együtt töltöttünk, ami nem volt könnyű. Nagyon sok alkalmazkodást igényelt. Ugyanakkor az egy fedél alatt megtanultuk azokat a játékszabályokat, amik ahhoz kellettek, hogy egymást megtanuljunk tisztelni, hogy egymásnak a szükségleteit tudjuk a saját szükségleteink elé helyezni, hogy tudjunk áldozatokat hozni a nagyobb családért.

Az apósomra és az anyósomra tekintettel kellett lenni, mind a ketten idősek voltak abban az időben, amikor együtt laktunk velük. A saját napirendjük szerint éltek. Én általában korábban keltem, mert már dolgoztam. Úgy kellett közlekednem a lakásban és a gázbojlert is úgy kellett használni, hogy az egész család lehetőleg ne ébredjen fel. Ha vásárolni mentünk, akkor nekik is bevásároltunk, mert önekik már nehéz volt a piacról hazacipekedni. Ilyen jellegű munkamegosztás alakult ki. Nagyon kényelmes volt ez akkor, amikor a gyermekünk már akkora volt, hogy esténként szerettünk elmenni sétálni, és rájuk hagyhattuk a kisgyereket, vagy éppen szolgálni mentünk. Tudtuk, hogy biztonságban van, hogy gondoskodnak róla, hogy szeretik őt, hogy valóban igyekeznek azoknak a szabályoknak érvényt szerezni, amit mi a családon belül kialakítottunk (hányszor van az étkezés a fürdetés a lefekvés). Ez annak kapcsán alakult ki, hogy következetesen éltük, megköveteltük ezt a rendet, és ő maguk is látták, hogy ez jól működik az életünkben. De ezt nekünk kellett megharcolni. A napirendbe hogyan fér be, hogy az egy fürdőszobában az esti gyerekfürdetés ne ütközzön se az apósom, se anyósom se más fürdésével, hogy ne akadályozza a konyhai mosogatást, ami az esti vacsora után volt, mivel csak egy bojler volt, de ezt már nem szeretném tovább részletezni.

Nem lehetetlen elkezdni a családi életet, hogy az apóssal vagy mással egy fedél alatt élj. Ha arra vágysz, hogy öröklakásban fogod elkezdni az életedet maximális berendezkedés és kényelem mellett, akkor körülbelül a nyugdíj előtt két évvel már lesz erre lehetőség, de addig is nagyon szorgalmasan kell kucorognod, mert ez sem fog sikerülni.

A házasságon belül van egy hierarchia, legfelül van Isten, Krisztus, a férj, feleség és utána mindenki más. Ezen a renden nem lehet büntetlenül változtatni. Ha az én életemben Krisztus helyére valami más kerül: akár a pénz, akár az autóm, akár a szomszédasszony, akkor borul az egész, borulnak azok is, akik mögöttem jönnek. Úgy kell elképzelni, mint egy több pótkocsis vontatót. Hogyha a vontató megbicsaklik, az összes többi utána jövő is gajra fog menni, vagy az árokban köt ki. A nagy nyergesvontatóknál van egy olyan effektus, amit úgy hívnak, hogy bicska. Ha a vontató vezetője nem elég figyelmes, és csúszós úton túl nagy sebességgel közlekedik, akkor a járműszerelvénny hajlamos arra, hogy a súlypontja úgy mozdul el fékezésnél, hogy a nagy tömeg kimozdítja a nyereggel együtt a vontatónak a hátulját, a pótkocsi visszacsuklik, a jármű kormányozhatatlanná válik. Arra fog az egész menni, amerre a tömeg sodorja. Nekünk arra kell gondolnunk, hogy akik mögöttünk ülnek, akik ránk vannak bízva, azok maximális biztonságban legyenek. Nekem olyan döntéseket kell hoznom, amik ennek a helyzetnek megfelelnek. Aki mögött három pótkocsi van, annak megfelelő figyelemmel, odaadással és körültekintéssel vezessen. Bizonyára vannak többen közöttetek, akik már jogosítvánnyal rendelkeznek. A házasság is egy ilyen szerelvénny, ami minél nagyobb, annál nagyobb felelősséggel jár és annál nagyobb odafigyeléssel.

Az sem véletlen, hogy Pál ezeket a dolgokat kiknek mondja. A feleségeknek azt madzagolja a szívére, hogy „*az asszonyok legyenek engedelmesek a férjüknek*”. Nekik ez a nehéz. Ugyanis az a tapasztalatom, hogy a nők sokkal hamarabb átlátják bizonyos dolgok között az összefüggéseket, és nagyon sokmindenben ösztönösen cselekednek jó dolgokat, amelyek a család fenntartásával, vagy az élet megszervezésével kapcsolatosak. Nálunk Márti valami fantasztikus logisztikai képességgel rendelkezik. Erre akkor döbbsentem rá, mikor egyszer-egyszer kiesett ebből a szerepéből, mert továbbképzésen, vagy kórházban volt, és a négy gyerek összes zeneórája, iskolába menetele, a beszerzések, a főzés, hogy ki mit fog enni – ezt mind nekem kellett volna átlátnom néhány óra alatt. Ennek megfelelő döntéseket kellett volna hozni, hogy mindenki jóllakjon, mindenki eljusson, mindenki hazaérjen. Máig egy óriási tiszteletet ébreszt bennem az, hogy ő ezeket képes átlátni. Minél nagyobbak a gyerekek és minél szerteágazóbbak a tevékenységek, annál nehezebb lesz ez.

Egyfajta segítségre azért ő is rászorul. Például ő tudja, hogy munkabírásban én mit tudok. Neki az a jó, hogy én megbízható vagyok ezekben a dolgokban: hogy el tudok intézni dolgokat, hogy a háztartásban meg tudok oldani problémákat, amik keletkeznek, a villanykörte kihunyásától kezdve a mosógép elromlásáig és így tovább. Másrészt, ha valami nehéz helyzetben kell döntést hozni, akkor én sosem hagyom őt egyedül. Ez akkor fog jól működni, ha én ezeket nem csak felvállaltam, hanem meg is cselekszem. Ők akkor fognak, akkor tudnak nekünk jól engedelmeskedni, hogyha látják ezt a fajta biztosságot, hogy a döntéseink mögött szilárd elhatározások vannak, ha látják, hogy mi következetesen végrehajtjuk amit mondtunk, nem csak fecsegünk.

Ezen túl, amit itt még a lelkünkre köt Pál: hogy érezzék a szeretetünket. Az asszonyoknak a szeretet szükséglete nem csak annyi, hogy édelgek vele, puszikat adok. Az asszonyoknak nagyon sokféle olyan szükségletük van, amit mi férfiak nagyon nehezen értünk meg. Egy asszony számára kulcsfontosságú az, hogy őt elfogadják minden helyzetében. Hogyha ő kiszolgáltatott helyzetben érzi magát, különösen az én jelenlétemben. Hogy én gúnyolódok vele, vagy rajta mások előtt, megszegyenítem. Ez számára egy olyan törés, mintha téged most levetkőztetnének, és itt végigfuttatnának a focipályán keresztül. Mindig arra gondoljatok, hogy egy asszonynak belső szükséglete ez a szeretetteljes elfogadás. Akkor fogja tudni jól betölteni a szerepét családayaként, feleségként, akkor fogja tudni magát szexuálisan odaadni neked, hogyha ezt a szeretetet biztosítod a számára, hogyha őt elfogadod, akkor is, ha megváltozik mondjuk az alakja a szülések kapcsán, hogyha megváltozik a helyzete azért, mert a munkáját nem fogja tudni elvégezni, mert a gyermekekre áldozza az életének 5-7-15 esztendejét. Ezeket nekünk kell meglátnunk, és én azt gondolom, hogy Isten egyre értékesebbként fogja őket mutatni nekünk, ha mi a valódi értékeiket tekintjük. Hogyha elolvassátok a Példabeszédek könyvének 31. részét, abban le van írva a derék asszony dicsérete. Tanulmányozzátok át egyszer, hogy mennyi minden értéket teremt az asszony. Nekem belesajdul a szívem, hogy Márti hány mázsa barackot meg lekvárt meg zöldborsót meg egyebet dolgozott már föl, amiből rendkívül finom ételek készültek. És sok másnak, ismerősöknek, nem csak családtagoknak, meg ifitáboroknak is gyönyörűségére szolgált. Most ti nem élvezhetitek, mert most le van tiltva HACCP-ileg az összes ilyen házi lekvár. Ez egy asszonynak a saját személyes idejéből, erejéből való áldozat, amire ők készek, hogyha azt megbecsülés övezi. Én voltam olyan háznál, ahol még soha nem hangzott el az, hogy egy étel jó volt. Gondoljátok el, hogy hogyan lehet éveken keresztül úgy jól főzni – nagyon jól főzött az illető –, hogy még soha nem dicsérte meg a férje. Lehet, hogy ez számotokra bizarr, mert ez nálatok nem így működik, de erre az embernek külön oda kell figyelni. Természetesnek vesszük mindazt ami jó, és szóvá tesszük mindazt, amit kellemetlennek érzünk. Mártinak volt egy találó megjegyzése, hogy egy háztartásban csak az látszik, ami nincs megcsinálva, amit megcsináltak, az teljesen természetes. Sokszor figyelembe sem vesszük, hogy négy órán keresztül készít elő egy ebédet, és utána azt húsz perc alatt belapátoljuk, és csak romok

maradnak utána. Mindez értünk hozott áldozat. Tudunk-e mi ugyanígy áldozatokat hozni öörte? Tudnunk kell lemondani a saját fáradtságunkról, kedvtelésünkről, a számítógépről, az akármiről, hogy odaálljunk ömellé. Nekem például csodálatos tapasztalatom, hogy a krumplipucolást a férfiak is tudják végezni. A vasárnapi ebédet úgy szoktuk elkészíteni – bár az az egyetlen nap a héten, amikor nekem nem kell fölkelnem reggel fél hatkor, hogy munkába menjek – hogy ilyenkor együtt végezzük az előkészületeket. És míg a krumpli pucolódik, beszélgetünk egy csomó mindenről, meg átbeszéljük az elkövetkezendő hetet meg napokat, és ez által is épül a házasság. Ez azt jelenti, hogy én most megint odaáldoztam valamit annak érdekében, hogy ő érezze az én szeretetemet. Ez persze visszatükröződik rám is, hiszen én is meg fogom enni ugyanazt a kaját. De hogy annak olyan íze van, azt mégis ő határozza meg.

Amikor Pál azt madzagolja a szívünkre, hogy szeressük a feleségünket, és olyan módon szeressük, ahogyan a saját testünket, akkor nem csak arról beszél, hogy a házasság, mit egy test csak akkor működik, ha szeretetbe van ágyazva, és az a kölcsönös szeretet megvalósul közöttünk, hanem azt is szeretné ránk madzagolni, hogy ez áldozatokkal jár. Kiterjeszti ezt a példázatot arra, hogy a Krisztus egyházáról beszél, hogy Krisztus önmagát adta az egyházért. Az egyház, amiben mi újjászülettünk, amibe az életünket Isten elhelyezte, a gyülekezet, a gyülekezeti közösségen belül az ifi, de meg kell hogy mondjam, hogy a gyülekezeti közösségen belül nem az ifi a végső állomás, hanem a család – a gyülekezet a családokból áll. Ezekben nőnek föl a gyerekek és a családok tartoznak egy nagyobb közösségbe, a gyülekezetbe, Akik azonos módon gondolkodnak Istenről, akik hasonló módon nevelik a gyermekeiket, akik ugyanúgy Krisztusnak tetsző életet akarnak élni, ezek tartoznak egy közösségbe. Az a gyülekezet és növekedik és fejlődik, ahol a családok egymással való közössége, és a családon belüli közösség a Krisztusban való közösségben gyökerezik és abban valósul meg. Pál azt mondja: akkor fog ez jól működni, hogyha a mi egész családi közösségünk Jézus Krisztus van elrejtve és a vele való közösségből táplálkozik és minden más viszonyunkat is ugyanez határozza meg.

Mi ennek a feltétele? Ez attól jött létre, és attól működik, hogy Krisztus az életét értünk adta. Ebben példát mutatott, hogy nekünk is ugyanúgy meg kell halnunk a ráknbízottakért. Nekem is meg kell halnom, amikor ügyelet után holt fáradtan hazaérek, és körbeállnak a gyerekek és arra kérnek, hogy játszunk társast. És közben leesel a székről, de azért tologatod a bábukat, és jókat röhögünk, amikor valami olyan van, amin lehet röhögni. Belehalsz abba, hogy elmész és részt veszel a gyerekek fegyelmi tárgyalásán. Belehalsz egy csomó minden másba. Belehalsz, hogyha beteg a feleséged és neked kell gondoskodni róla. Készüljete fel rá, hogy nektek is Krisztuskövetőként bele kell halnotok ezekbe a dolgokba. De nem kell sajnálni. Akik belehalnak ezekbe a dolgokba, azokat Isten megajándékozza azzal, hogy teljes lesz az élete. Csak az ilyen belehalásokat tudja megáldani azzal, hogy utána az életedet teljesnek érzed. Mert nem értelmetlenül áldozod fel.

Az értelmetlenül áldozza fel magát, aki 160-nal a villanyoszlopnak megy a vadonatúj motorkerékpárjával. Mert neki a városon belül muszáj a célegyenesben 160-nal menni. Csak arra nem számít, hogy lelép egy gyalogos, vagy kihajt valaki, aki nem is látja a motort 600 méterről. (A magyar sofőrök kétharmadának szerintem a vízusa körülbelül az egyharmada a normálisnak). Nem számít arra, hogy tükörből nem fogják látni, és olyan sebességgel 2 másodperc alatt van ott 100 méterről. Egyszerűen észrevehetetlen. Emberek tömege hal meg így. Végignézzitek az újságcikkeket, meg a híradásokat, nincs olyan hónap, hogy legalább 3 motoros ne haljon meg. Isten nem értelmetlen életet akar nekünk. Olyat akar, amely élet áldozatnak értelme van. Amikor egy egészséges, jó szellemű családban, egészséges, jó gondolkodású, egészséges lelkű, nem félelemben felnött gyereke nőnek fel. Akik ugyanúgy teherhordozói lesznek a társadalomnak, a gyülekezetnek. Akik egészséges kapcsolatokat alakítanak ki és nem kell homoerotikus kapcsolatot keresniük, akik ugyanúgy házasságra

fognak készülni, ha felnőnek. Ehhez kell egy olyan családi közeg, amiben ez a szeretetkapcsolat megvalósul, amiről az előbb beszéltem.

Az a kérdés, hogy ti föl tudjátok-e áldozni magatokat? Úgy tekintitek-e a saját életeteket, mint Krisztusnak tetsző szent áldozatot, be akarjátok-e tölteni azt a küldetésedet, amit Pál itt nektek föl kínál, hogy ti egy családnak az apja, a feje, a papja lehettek. Közvetítitek az Isten igéjét, a próféciákat, a napi döntéseket meghozzátok, mint igazi bírók, a végrehajtó hatalomnak, a királyi hatalomnak megtestesítői. Akiknek tekintélyük van a gyermekeik felett és a gyermekeik elfogadják ezt a tekintélyt és fölnéznek ránk, akikre a feleségünk föl tud nézni. Ez akkor fog megvalósulni, ha mi elfogadjuk ezt az áldozatot egyrészt Krisztustól, aki magát áldozta, másrészt mi magunk is föláldozzuk az életünket, átadjuk öneki, és felvállaljuk mindazt, ami ezzel jár. Ettől nem kell megrettenni, Isten nem kér tőlünk nehezebbet, mint amire képesek vagyunk. Ő teremtett bennünket, tudja, hogy kinek mit bír az idegrendszere, kinek mire alkalmas a szellemi ereje, ki mit tud fizikailag. Ő ezekkel nagyon jól tud kalkulálni, elvégre ő teremtett meg bennünket. Tudjuk rábízni magunkat, és nagyon jó az, hogy Isten olyan közösséget is adott, amiben ezeket a célokat, ezeket a feladatokat megismerhetjük, és a magunkénak láthatjuk.

Kicsit hosszúra nyúlt ez a bevezető, de talán nem volt haszontalan. Hogyha kérdések merültek föl bennetek, akkor beszéljünk róla!

(A kötetlen beszélgetés során nincsen név szerint megjelölve minden hozzászóló. A hozzászólásokat és kérdéseket üres sorokkal választottuk el. A szerk.)

Mit érünk érzelmi függetlenség alatt?

T.L.: Ez egy szellemi függetlenség, ami az embernek azáltal lesz a sajátja, hogy eljár az iskolába, és ott megtanul egy csomó mindent már eleve másképpen, mint ahogyan a szüleitől. Ez már adhat konfliktusokat. Amikor viszont az ember azon az alapon próbál meg döntéseket hozni, hogy erről az anyámnak meg az apámnak más a véleménye, és ha én jobban szeretem őket annál, mintsemhogy szembe tudjak helyezkedni velük, ez már egy érzelmi ráhangolódás. Akkor itt már nem a tények, nem a személyes meggyőződéseim lesznek a meghatározók. Például én egy katolikus családban születtem és a katolikus kegyességi gyakorlatban is van egy hasonló pont, mit a konfirmáció, a bérálás. Én átestem minden olyanon, amin egy katolikus gyermek életében természetes. 16 évet jártam katolikus templomba, de sohasem tudtam, kicsoda Jézus. Istennel tudtam mit kezdeni, de nem tudtam mit kezdeni az 100 szenttel, sosem került ez a helyére. Hallottam már fiatal felnőttként, gondolkozóként olyan ígéhirdetéseket, amelyek engem meggyőztek arról, hogy engem Isten szeret és hogy nekem Krisztusban készített megváltást. Én elkezdtem otthon is kommunikálni erről, hogy Krisztus nem az, akinek ti mondjátok. És ők meg voltak bántva, hogy mindent megadtak ahhoz, hogy jó katolikus legyek, és én elhagyom a szent vallásomat és másként gondolkodom. Akkor még a feleségem is bele volt keverve, mert ő reformátusként nőtt fel, és ő vitt el először abba a templomba, ahol életemben először hallottam élő ígéhirdetéseket. Az ő – kvázi – segítségével jutottam hitre. De fel kellett vállalnom, hogy szemben állok a szüleimmel annak ellenére, hogy ők nagyon szeretnek, és én is nagyon szerettem őket. De nyilvánvalóvá kellett lennie, hogy Istent és Krisztust jobban szeretem, mint őket. Innentől kezdve egy nagy érzelmi szakadék van közöttünk, amit manapság könnyebben áthidalunk szeretettel. Ez a látásbeli különbség ma is megvan. Én nagyon reménykedem abban, hogy túl minden ellentétben, el fognak jutni arra a felismerésre, amire húszon innen rájöhettek és elfogadhattam. Ez egy nagy döntés volt, hogy szembehelyezkedjek velük. Ez mindenkinek, aki vagy ateistaként vagy katolikusként, vagy akármilyen vallásban, de csak formálisan felnőve élt, s egy idő után fontossá vált a Krisztus, kell tudnia ezt a fajta érzelmi szálát elszakítani és továbblépni

Krisztus felé, mert ez lesz a jó a szüleinek is. Ha én ezt a szálát nem szakítottam volna el, akkor most nem ülnék itt és nem beszélhetnék nektek ezekről a dolgokról.

Ha valakinek a családjában sérült testvér vagy sérült szülő, házastárs, vagy bárki, aki valamilyen sérülést elszenvedett és „rokkant” vagy más helyzetben van, a jelenléte segít-e vagy kért okoz?

Ez valamennyire olyan, mint a gyerekvállalás. Vannak hívő körök, ahol a tisztességes család 3-4-5-6 gyereknel kezdődik. Voltak olyan ismerőseim, kortársaim, akik olyan nagycsaládban nőttek föl, ahol lehet, hogy az volt az elképzelés, hogy nincsen születésszabályozás, ahol a gyerekvállalás azt jelentette, hogy csak jönnek a gyerekek. Ez nem gyerekvállalás. A gyerekvállalás az, hogy vállalom azt a felelősséget, ami ezzel jár. Én is úgy érzem, hogy a „tiszteled apádat és anyádat parancsolat” nyomán, hogyha az én szüleim olyan helyzetbe kerülnének, akkor felelősségem velük szemben, hogy ne csak a testi ellátásukról gondoskodjak, hanem az értelmi szükségleteikről is. Ugyanakkor azt is végig kell gondolnunk, hogy mi az, amit ténylegesen tudunk vállalni. Mert önmagában az, hogy ott van a lakásunkban, de nem vállaltuk el őt, azzal rosszabbat teszünk, minthogyha otthonba adnánk. Konkrétan a gyülekezetből jutott eszembe valaki, akinek az édesapja idősek otthonában van, mert olyanok a körülményeik, hogy nem tudnák őt magukhoz befogadni. De hetente 2-3 alkalommal ott van a fiáéknál, napközben ott lehet amikor ráérnek, és szeretettel fogadják. Nem arról van szó, hogy érzelmileg elhanyagolnák: a bácsi él és virul. Az az érzésem, hogy ebben sincsenek törvények, hogy így vagy úgy kell, hanem egyszerűen azt kell meggondolni, hogy mit vállalhatunk, és mit kell vállalnunk. Nekem nagyon szimpatikus volt, hogy amikor nagymamám olyan állapotba került, hogy már nem tudta magát ellátni – rákos beteg volt, akkor a nagynénémék az ő házukban vettek egy lakást, hogy ott is legyen velük, meg mégiscsak külön legyen, ne kelljen a sok gyerek között lennie, és ki tudjon ülni a kertbe. A legutolsó időkben, amikor már nem tudott éjszaka fölkelni, hogy elvégezhesse a dolgát, akkor a négy gyereke meg a nagyobb unokái felváltva töltötték vele az éjszakát – de ehhez fel kellett vállalni. Én úgy gondolom, hogy ez nem úgy működött, hogy „akkor így kell legyen”, hanem a gyerekek meg az unokák leültek, megbeszéltek, hogy ezt hogyan kellene, és hogyan kéne elvállalni. Ezt a gyülekezetben is tapasztalom, amikor valamire lelkesen rábólintunk, hogy igen, ezt így kell csinálni, és a harmadik alkalommal már nincs aki csinálja, és csak a kifogások vannak, hogy miért nem csinálják. Akkor kár volt elkezdni. Akkor ezzel csak csalódást okozunk.

T.L.: Azt gondolom, hogy mi férfiak sokszor nem vagyunk tisztában azzal, hogy az ilyen jellegű vállalások nagy részét az asszonyok szokták elszenvedni. Tehát a fizikai feladat az övéké. Mert ő teszi tisztába, ő mosdatja le, ő eteti meg, ő főz rá, és így tovább. Ami a mi felelőségünk – és amit te mondtál, az egy megfontolandó dolog. Ez egy nehéz kérdés, és jobb együtt meghozni a döntést, amiben mindenki tudja, hogy mit vállal. Egy Alzheimerestől nem várhatjuk azt, hogy a saját dolgaiban adekvátan tudjon dönteni, de nekünk megvan a lehetőségünk azt is látni, hogy mennyit bírunk fizikailag, lelkileg. Mindenképpen fontos, hogy a felvállalt feladatokat következetesen végig tudjuk vinni. Néha előfordulhat, hogy ezeket át kell értékelnünk, és újra kel gondolni. Nem kell attól megijedni, hogy ha a rászoruló gyerekeről vagy valamelyik öregéről csak hasonlóan tud gondoskodni, mert a többi családtagjáról is gondoskodnia kell, meg kell felelnie. Mindenképpen legyen meg a szeretetkapcsolat, amiben ezt megtesszük.

T.L.: Jelenség: ott vannak a hűséges, szolgáló, rátermett, klassz lányok a gyülekezetben, akik húzzák ezerrel az igát és nőnek hitben. A munkájukban jól megfelelnek, a szüleikre jól gondot viselnek. Hol vannak a férfiak?

Nyilván hibás mindkét fél. Nyilván vannak klinikai esetek férfiban és nőben is. De vonatkoztatunk el ettől. A nők többsége megközelíthető, csak jó utat kell választani. Ha nem keresem az utat, akkor lemondhatok róla és kereshetek mást, akinél sokkal könnyebb fölmenni, de lehet, hogy onnan sokkal rosszabb lesz a kilátás.

Nálunk hosszú hónapokig volt ez téma az ifiben, és arra jutottunk, hogy a lányok, akik ebben a korban vannak és hosszú idő óta keresnek, olyan fiúkat keresnek, vagy arra várnak, aki megfelel egy általuk elhatározott szempontrendszernek. Sokan egy olyan férfiideált kergetnek, ami nem is létezik. Azonban nyilván benne van az is, hogy nem látnak olyan férfiakat, akik mellett igazán nők lehetnének. Karinthy írja a Capilláriában, hogy *„Ha egyedül vagyok a szobában, akkor ember vagyok. Ha bejön egy nő, akkor férfi lettem. És annyira vagyok férfi, amennyire nő az, aki bejött a szobába.”* És ez fordítva is igaz.

A kérdés másik részéhez pedig azt fűzném hozzá, hogy Isten a férfira bízta azt, hogy kapcsolatot kezdeményezzen. Az a lány, aki a nyakadba varrja magát, nem biztos, hogy Isten szerint jár. Ha egy lány Isten szerint jár, akkor jól teszi, hogy arra vár, hogy te vállald a kockázatot, hogy kiszolgáltatod magad. Ez persze elmélet, a gyakorlat pedig ránk vár.

Nekem az a tapasztalat volt rossz, hogy ha egy fiú meg egy lány beszélgetnek, abból már messzemenő következtetéseket vonunk le, és már mindenki azt mondja, hogy itt valami lesz. Egy jelentős szakasza volt a feleségemmel való kezdődő kapcsolatban, amikor nem mondtuk ki az érzelmeinket egymás felé, viszont többet beszélgettem vele, mint mással. És hogyha ezt nem lehet nyugodtan csinálni, mert többet látnak benne, mint ami van, azt ijesztő ahhoz, hogy egy kapcsolat ilyen szakaszba juthasson. Én azt hiszem, hogy sokat tudunk rontani mások kialakuló kapcsolatának azáltal, hogy összeségünk mögöttük (**T.L.:** és gyakoroljuk a csoportnyomást).

Én szerintem is nagyon fontos, amit említettél, mert egy keresztyén közösségben nagyon sok ilyen törvényszerűség működik. Ebben a tekintetben viszont nem biztos, hogy úgy tarthatjuk egymást a jó úton, ha egyből megindul a pletyka. A keresztyén közösségek bizalmi alapon kell, hogy működjenek. Nyilván, ha valaki látványosan, következetesen Isten igéjének ellenszegülve él, azzal nem érthet egyet a közösség, és fel kell hogy lépjen. De ha valaki még nem tett semmit, de már feltételezzük róla, hogy valamiben már nagyon előrehaladott állapotban van, az már nem stimmel.

A nehézkes kapcsolatépítés témájához kapcsolódnék. Nem tudom, ti hány évesek vagytok, én 34 éves vagyok, nekem ez egy probléma. Nyilván egyedülállóként ebben a korban ez már probléma. Amíg édesapám élt, sürgetett, s ez engem nagyon zavart. Ez nem úgy megy, hogy bemész a boltba és lekasztasz magadnak egy feleséget. Ráadásul nem is mindegy, hogy milyen feleséget. Aztán már mindegy volt, de nem lett belőle semmi, ennek nagyon örülök is. Több ízben is próbálkoztam, ezzel a „mindegy, csak legyen már valami”-vel. Én azt gondolom, hogy nagyon kevesen vannak, akik szerencsések és – tegyük fel – a húszas éveik elején megtalálják a párjukat, ráadásul úgy, hogy valami hihetetlen adottsággal rendelkeznek, és képesek megérteni és átérezni azt, ahogyan a másik nem érez. Nekem ennyi időre volt szükségem, hogy átérezzem, hogy a nők mennyire másként éreznek, és mennyire másként fogják fel a világot maguk körül, mint ahogyan azt én teszem. Minthogyha arra lennének ebben a világban összezárva, hogy meg ne értsük egymást. Mintha ez egy isteni trükk lenne. Ez az

én esetemben – és nyilván én csak ebből a szempontból tudom megközelíteni – innen látom, hogy Isten ez által formált olyanná, amilyen vagyok. Ha 25 éves koromban találtam volna meg a páromat, akkor nem tudtam volna megérteni, nem tudtam volna a társa lenni, kihasználtam volna, bárkit is hoz elém az Úr. Az egy másik kérdés, hogy közben mi történt, és hogyan zajlott le ez a folyamat, és miért van az, hogy 34 évesen egyedül vagyok. Emellett csomó olyan barátom van, akik a 30-as éveik közepén járnak és egyedülállóak – keresztyének is meg nem keresztyének is. Fontos, hogy ez ne legyen versenyfutás, mert az semmi jóra nem vezet. Istenben bízni és az ő szabadítására várni – és nyilván nem a sült galambot várni – azt jelenti, hogy ott vagyok, ahová helyezett az Úr és végzem a feladatomat. És ha az Úrnak mások a tervei, akkor legyen meg az ő akarata.

Nekem az jutott eszembe, amit a gyerekvállalásról már hallhattunk. Az én szüleim már külön éltek, amikor én megszülettem, és már régen nem is élnek. Nem láttam sohasem jó példát magam előtt. És alapvetően ezért örülök, hogy ezek elhangzottak, igyekszem megérteni, megtanulni. Amikor a házasságba belevágtam, amellett, hogy bizonyos dolgokat nyilvánvalóan tudtam, hogy elméletben hogy van, de nem tudom, mit fog jelenteni az önfeláldozás. Múltkor volt egy hetünk, amikor nagyon sűrűk voltak az estéink. Elvben heti egyszer járok focizni, és gyanús volt, hogy ezen a héten, ha szerda este is elmegyek focizni, akkor az sok lesz a feleségemnek. Ennek ellenére azt mondta, hogy menjek. Elmentem. Szombaton kiderült, hogy ez nem volt olyan jó dolog, mert tényleg keveset voltunk együtt egész héten. Akkor lett valami fogalmam arról, hogy mit jelent magamat adni érte. Én nagyon azt látom, hogy nem tudom bizonyos tekintetben mit vállaltam. Én szeretnék Istennek engedelmes életet élni a házasságban, ahogyan azt ő kitalálta, de tanulom azt, hogy ez mit jelent. Emellett nem tudom, hogy hogyan lehetett volna ezt jobban vállalni, amikor összeházasodtunk, vagy amikor úgy döntöttünk, hogy továbblépünk ezen az úton. Hangsúlyozom, hogy nem tudom, hogy ez miben függ össze azzal, hogy nem láttam példát magam előtt, megeshet, hogy ez ebből adódik. Azt is kérdezem, hogy ezt mennyire lehet jobban vállalni, hogy tudjuk-e egyáltalán, hogy mit vállalunk?

T.L.: Szerintem ha az ember tudná előre hogy mit vállal, akkor nem vállalná el.

Nagyon átérzem a problémádat. Egy olyan családban nőttem fel, ahol édesapám soha nem olvasott Bibliát, életemben nem láttam. Volt otthon egy Károli Biblia, de soha nem forgatta. Imádkozni soha nem láttam. A templomba időnként eljött meg elment. Apám, anyám dolgozott. Húgom meg én vagyunk ketten testvérek. Bölcsi, ovi, iskola, különórák, ágyikó – eközött telt az életünk. Tehát igazából azt a fajta családi működést, ami nálunk ma egész másként van, azt én sohasem tapasztaltam. Bajban is voltam, mikor rádöbbsentem, hogy nekem kell a család papjának lenni – hogyan kezdjem el a gyereknevelést, hogyan kezdjek el Istenről beszélni a gyermekemnek? Nem láttam rá példát. Aztán elkezdtem Károli Bibliát olvasni, mikor a legnagyobb gyermekem már akkora volt, hogy neki saját mondatai voltak. Melyik történet lehet az, ami őt izgatja? Nagyon szeretett volna egy kistestvért, és imádkozott is érte. Akkor elővettem Sámuel első könyvét. Ott van Anna története, hogyan született a kisbabája. Elolvastuk, nagyon tetszett. Még egyszer elolvastuk. Ezerszer elolvastuk a Károli fordítás szerint. Aztán ez már feledésbe merült, már más történetek is voltak. Tíz évvel később az iskolában a hittantanára kérdezi: Na, ki tud Sámuelről valamit? – Én! – No, akkor állj fel, és mondd el! – Élt egy ember, Ramatain-Cófinban, két felesége volt, az egyiket Annának, a másikat Peninnának hívták... És elmondta a Sámuel első könyvének első 28 versét szó szerint. Tíz évesen... Ekkor rádöbbsentem, hogy akármilyen hülye vagyok, akármennyire nem tudom ezt csinálni, Istennek tetszik az, és megáldja azt. És annak a gyereknek benne volt, benne van a lelkében, hogy ő a Sámuel első könyvéből magába szívta mindezt. Nem tudjuk elrontani. Ha te Istennek engedelmes életet akarsz élni, mások röhöghetnek a döntéseiden,

nevetségessé válhatsz utólag saját magad számára is, de Isten megáldhatja azt. Ő a szándékot nézi, hogy ez van-e a szívünkben: „Te mit akarsz, hogy cselekedjem?”. Hogyha ez megvan, akkor ő a hülye döntéseinkből is tud jót kihozni. Ez a gyerekünk hitre jutott, szolgál, mindent csinál, 19 éves, szép, leérettségizett. Isten megajándékozott minket azzal, hogy láthatjuk mindezt.

Az életünk többi területén is nagyon sokmindent nem láttunk. Viszont például nekem nagy dolog volt, hogy Pasaréten elhelyezett keresztszülőként olyan családot láthattam, ahol volt, van négy gyerek. Időnként a feleségemmel, mint fiatal süldő – még nem is házasként – vigyázhattunk a gyerekekre, elmehettünk a keresztlányunkkal valahova, a gyerekekre vigyázhattunk, míg ők elmentek a színházba vagy máshová. Volt olyan is, mikor a gyerek akkor lett lázas, amikor mi ott voltunk, és a szülők későn jöttek haza. Akkor meg kellett oldani konkrét feladatot. Láthattam, hogyan fürdetnek egy kisgyereket, hogyan zajlik egy családi vacsora, vagy hogyan tartanak esti áhítatot a négy bolhának: mindegyik éppen más helyre akart fölmászni és elugrabugrálni. Ezeket mi nem szó szerint utánoztuk le, de azért valami képünk mégiscsak lett róla.

Márti édesanyja sem az az anya volt, akivé Márti a négy gyermek mellett lett. Annak ellenére, hogy Márti nem fiatal lányként ment férjhez, hanem 32 éves volt, mikor az első gyermekünk született, ahhoz képest belefért az ivaros periódusunkba négy gyerek, jóllehet, mindig volt valami akadály, hogy a követési távolság sűrűbb legyen, mint négy év. Tény, hogy a harmadik gyerek születése egyben a negyedik érkezését is jelentette, mert ikrek a legkisebbek, de Isten tudta, hogy lehet, hogy már negyedszer nem tudunk hozzáfogni.

El kell hinnetek, hogy egy olyan út vár rátok, amin Isten mindig meg fogja mutatni, hogy mi a következő lépés. Dög nehéz lesz, de át fogtok minden ilyenén jutni, és utólag visszatekintve meg fogjátok állapítani, hogy kár volt ennyit aggódni, mert Isten átsegít bennünket ezeken. Ő azt nézi, hogy készek vagyunk-e ezekben a feladatokban helytállni, vállaljuk-e egymást, vállaljuk-e az ötöle kapott feladatokat, és végigcsináljuk-e őket.

Csak bátorítani tudlak, hogy ne legyél elkeseredve, lesz még egy pár dolog, amikor azt éled át, hogy hátrányban vagy azokkal szemben, akik mondjuk egy egészséges, érett szemléletű, keresztyén családban nőttek fel. Én tudnék példákat mondani, hogy néhány, ismeretségi körünkben lévő házaspár, ahol a nagyszülők is, a szülők is hívők, és tudom, hogy az életükben hol van az, amiben nem engedelmeskednek Isten igéjének, és amin már most látszik, hogy nem fog jóra vezetni. Meg hogy okoskodik Isten igéjével szemben és nem hallgat a tanácsra. Nem garancia az, hogy valaki hívő családban nő fel, hívő szülők nevelése következtében. Itt az a fontos, hogy az ember törekedjen arra, hogy mindinkább hasonlítson Krisztushoz, még inkább egy tudjon lenni azzal a feladattal, amit Isten számára elkészített. Ne adjad fel.

T.L.: Mennyire gondoljátok azt, hogy a népesség fogyásának részben az is oka lehet, hogy az a fajta önfeláldozás, amiről ma beszéltem, azt a mai ember teljesen idegennek érzi?

Pontosabban – magamból indulok most ki – úgy gondolkozunk, hogy biztosan lesz majd arra idő. Majd lesz rá alkalom. majd akkor alkalmas férfi leszek. Most van más dolgom, és nem kell sietnem. Sokan hajlamosak vagyunk egy ilyen életérzéssel tartósan, éveket élni.

Azon gondolkoztam el, hogy az a tapasztalatom, hogy a korunkbeli fiúk közül nem nagyon sokan tanulták meg, bár ezt nem tudom mennyire lehet általánosítani, azt hogy ahhoz hogy egy normális kapcsolat kialakuljon, ahhoz ténylegesen szükség van önfeláldozásra. Múltkor egy régi ismerősöm mesélte, aki már egyre idősödött, egyre inkább nem látta a társát, hogy a végén elment randevúra olyan fiúval is, akit korábbról nem nagyon ismert és nem volt vele kapcsolata. A srác azzal fogadta, hogy a lakásán össze kéne szerelni egy szekrényt. Föl is

mentek, összeszerelték a szekrényt. Aztán azt mondta, hogy van nála csipsz, és hogy megnézhetnének (valami teljesen agyatlan) filmet. Namost a lánynak ennyi elég volt ahhoz, hogy érzékelje, hogy itt igazán a srácnak a partner csak a szereléshez kellett. Ezzel véget is ért a dolog.

Továbbra is tartom magamat ahhoz a képhez, hogy itt egy hegyet kell megmászunk, és az nehezen megy, és a cél az magasban van, és együtt kell ezt az utat megtennünk – akár még sárkányok is az utunkat állják. Talán azt többen tudjátok, hogy a feleségem először kikosarazott. És meg is értem, mert elég hülyén közeledtem hozzá. A helyében én is kikosaraztam volna magamat. Ugyanakkor ő ma a feleségem, mert biztosan emberileg benne volt az is, hogy ő is érzékelte azt, hogy nem adtam föl azzal, hogy kikosarazott, hanem akkor elkezdtem keresni az utat. „Jó, ezt hülyén csináltam, rosszul csináltam, buta voltam, oké, most ez lezárult.” Lehet, hogy ezzel végleg lezárult az út, de én úgy láttam, hogy ez jó út, Istentől való út. Akkor megpróbálom más irányból, és megpróbálom vállalni ennek a kockázatát. És sokszor látom, hogy nekimentem, megpróbálkoztam: a szekrényt még összerakta, a csipsz meg a film már nem kellett neki – akkor keresünk mást. Ezért mondom, hogy szerintem megközelíthetőek a lányok, csak mi sokszor nem keressük az utat, hanem én elképzelem, hogy itt egyenesen föl akarok jutni, és ott nem lehet egyenesen följutni. Nem a ti, hanem a saját korosztályomban látom, hogy ezután pedig fölhúzza az orrát, hogy mert „a lányok elutasítóak”. Persze, ha a várba ott akarsz bemászni, ahol függőleges a fal és nincs nálad hegymászó felszerelés, akkor ne gondold azt, hogy valaha is följuthatsz oda.

Én arra gondoltam, hogy ideális utat nem tudok találni a hegyre. Szerintem vannak lányok, akik nem tudnak mit kezdeni az adott helyzettel. Nem tudják azt, hogy egy fiú hogyan udvarol, és ezért nem tudják értelmezni. És igazándiból a fiúnak rossz, aki tulajdonképpen nem kap olyan visszajelzéseket, amik nyomán továbbléphetne. Magyarul valamivel próbálkozik, de az se pro se kontra nem dől el, vagy inkább kontra dől el. Az a lelkesedés, amivel belefogott, az emiatt lankad le, mert igazából nem azt a reakciót kapja, amit elvár. És itt most nem nagy elvárásokról van szó, csak pusztán egy olyan reakcióról, ami arról szól, hogy ért engem.

A hívő lányok nevelhetőek. Mert ők is imádkoznak, hogy Isten adjon nekik társat. És ha ezért komolyan imádkozik két fél, és még hajlandóak is meghallgatni a választ, abból nem lehet baj. Én 5 évig küszködtem ezzel a kérdéssel, amit mondtál, amire a mostani feleségem megértette, hogy... én vagyok az... Én is kaptam közben kosarat, és voltam többször tévúton is. Isten kegyelme ez. Körülbelül, amiről ma délelőtt is szólt az alkalom (2008. július 18., <http://samuel.thomi.hu/kronika.php?ifi=156>), hogy kérjük Istent, hogy az ő akarata legyen meg – akkor nem hagy minket végigmenni a tévúton, s nem engedi, hogy megigyük a levét annak.

Nekem az jutott eszembe azzal kapcsolatban, hogy a gyülekezetben sokan nem találnak párt – ahogy én Pasarétre kerültem, egyre inkább rá kellett hogy jöjjek, hogy eléggé világi oldalról tekintek a nőkre, vagy hogy csak azokat a vonzó dolgokat keresem a nőkben, amiket a világi értékek diktálnak. Nem látom meg azokat az értékeket – amiket te is mondtál, hogy én ki vagyok, nekem mire van szükségem, én férfi vagyok, ilyen tulajdonságaim vannak, ezt dolgozom, ezzel foglalkozom, és nekem majd egy olyan párra lesz szükségem, akinek ilyen és ilyen tulajdonságai vannak. Ilyen oldalról is föl lehet figyelni egy nőre. Szerintem ez egy sokkal tartósabb és mélyebb vonzalom egy hölgy iránt, mint az, hogy megvannak a méretei stb. Mert azok múlandó dolgok, és nem képezhetnek biztos alapot az eljövendőre nézve. Lehet, hogy sok pártalannak a gyülekezetben ez képez akadályt, a szívben lévő világi kívánság.

Én még az önfeláldozással kapcsolatban azt szerettem volna elmondani, hogy ez az önátadás mennyire is vész ki a mai férfiaktól. A gond ott kezdődik szerintem – és nekem is így dőlt el ez a kérdés, hogy amíg én azt nem döntöttem el, hogy én teljesen átadom magamat Jézusnak, hogy tényleg azt tegye velem, amit akar, addig arra sem tudtam rászánni magamat, hogy teljesen odaadjam magamat a családomnak. A kisfiam addig nem is született meg, amíg bennem ez a döntés nem született meg. „Én nem várok tovább arra, hogy én majd a lelkemben felkészülök arra, hogy hogyan kell önfeláldozni, hanem most megteszem ezt az engedelmes lépést, amit a feleségem már régóta mondogatott nekem, hogy gyermekünk legyen”. Ne értsétek félre amit mondok, de ezt a feleségemmel úgy éltem meg – mint ahogyan az egyháznak Krisztushoz, úgy nekem egy kicsit Isten mellett át kell élnem azt, amit egy feleségnek a férje mellett, hogy egy kicsit feleségül kell mennem hozzá. Hogy nem én leszek a fej, nem én fogok vezetni, nem én leszek az életem ura, hanem Ő. És nem én uralom az időmet, a pénzemet, a lakást, a kocsit, a munkahelyet – mind-mind nem én uralom, nem én irányítom, hanem ezek egy célnak vannak alárendelve. Még ami nagyon fontos, hogy ezt a feleségemnek is el kellett határoznia, mert ott sem az ő karrierje, szakmája, nem az ő munkahelyének az érdeke a cél, bár ő nagyon szereti a munkahelyét, kollégáit.

Még egy dolgot szeretnék hozzátenni. Sem az ő szülei sem az én szüleim nem hívők, sőt, az én szüleim nagyon korán el is váltak, úgyhogy nagyon zűrös családi viszonyok között nőttem fel. Ráadásul édesapám – az igazi – ő elég beteg volt, és meg is halt, mikor 12 éves voltam. Nekem sem volt apaminta az életemben és most is csak anyaminta van, aminek nagyon örülök, hogy egyáltalán látok hívő családokat. Én is csak ezt tudom mondani, hogy Isten nagyon-nagyon kegyelmesen és nagyon nagy szeretettel vezet át azokon a dolgokon, amikről nem is tudtam elképzelni, hogy én valaha belekerülök egyáltalán. És nem kell ettől félni, mert az egész sokkal jobb, mint azt én valaha gondoltam. Nem is lehet elképzelni. Csak azt lehet elképzelni, hogy ez milyen szörnyű lesz: szörnyűen nagyszerű. Nem is lehet elképzelni. De tényleg az.

T.L.: Szóval te is csak azt mondd, hogy nem kifogásokat kell keresni, hanem csak meg kell halni...

Boldogult apósomnak volt az a mondása, hogy „minden kifogásnak van egy meghalás a végén”. (Meg „minden meghalásnak van egy kifogása” időnként.) Hajlamosak vagyunk kifogásokat keresni, amikor áldozatot kell hozni.

Nekem egy olyan kérdésem lenne, hogy az utóbbi időszakban több olyan házaspárnak az életébe láttam be, akik 20-30 éve összeházasodtak, Isten előtt állva és Isten iránti bizalommal. Éltek 15-20-30 évet úgy, hogy felnevelték a gyermekeiket, aztán a gyerekek kirepültek. Ők pedig eltávolodtak egymástól, olyan szinten, hogy szét is váltak. Nem mondták azt, hogy ők elválnak – azt nem tartják helyesnek –, csak azt mondták, hogy valahogy annak a tüze, ami bennük volt, ami összetartotta őket, amiért nekik érdemes volt együtt élniük ezelőtt mondjuk 15-20-25-30 évvel, az most már nincsen meg, a gyerekek összetartó ereje sincsen már meg, és akkor miért maradjanak együtt? Nagyon rossz ezt látni olyan embereknél, akik korábban akár még hívő emberként is példák voltak előttem. Ezzel mit lehet kezdeni? Az rendben van, hogy imádkozni lehet értük, de mégis olyan embereknek, akik szüleim lehetnének, mondjam azt, hogy ejnye-bejnye? Mit lehet tenni, ha ez történetesen velem történik meg? Mit tehetek megelőzőképpen? Hogy ne azt mondjuk 20-30 év után, hogy jó volt ez az időszak együtt, de most már akár egyedül is elmegy, és nincsen, ami összetartana bennünket.

T.L.: Amiről eddig beszéltünk, az inkább a házasság alapozásáról szólt. A te kérdésed pedig arra vonatkozik, hogy „jó, már létrejött a házasság, most működik is, de hogyan tudjuk fenntartani ennek az integritását, működőképességét?”

Ha valóban annál a képnél maradunk, hogy egy test vagyunk, akkor ezt gondolni kell. Pál is beszél erről. Egy pici babát rendszeresen tisztába kell tenni, meg kell fürdetni, meg kell etetni, le kell fektetni, rengeteg ilyen feladat van vele. Viszont ha valaki már nagyobb, vagy felnőtt, akkor kell időnként „generálókat” tartani. Amikor vannak olyan időszakok egy házasságnak az életében, amelyek megváltoztatják a viszonyokat. A gyerekek iskolába mennek és akkor az asszonynak dolgoznia kell, vagy vissza kell állnia a munkába, és akkor ettől felborul az addigi rend, egészen újszerű időbeosztás van, nem várja a gyerekeket otthon senki. Még nagyobb változás, mikor a gyerekek férjhez mennek, megnősülnek, kirepülnek a házból, egyetemre járnak, elkerülnek messzire, kollégiumba, és ottmarad két morcos ember, és azt látjuk, hogy egymásnak háttal állva vacsoráznak a konyhában, és nem szólnak egymáshoz.

A saját házassággondozói gyakorlatunkban úgy látjuk, hogy egészen csontsoványra lefogyott házasságok is meg tudnak újulni. De ehhez az kell, hogy mind a ketten tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy változás történjen. Az már önmagában csoda, ha egy házasság egy ilyen halálközeli állapotból feltámad.

Én azt gondolom, hogy egy házasságot folyamatosan kell tuningolni (hangolni, erősíteni, fejleszteni, a szerk.). Időt kell áldozni arra, hogy jó állapotban legyen. Hogyan érhetjük ezt el? Úgy, hogy mindig a házasság életkori sajátosságainak megfelelően éljük meg a közösséget, a test működését. Amikor fiatal voltam és kajakoztam, akkor föl tudtam húzódkodni az 5 méter hosszú kötélre a tornateremben, és az összes lánynak leesett az álla harmadikos gimnazista koromban, mert ezt rajtam kívül senki nem tudta az évfolyamomban megcsinálni. Ma nem tudom megcsinálni, 20 kilóval nehezebb vagyok. Ma nem ez az időszzerű, ma nem ezzel kell tetszenem. Ma sokkal jobban értékelik, ha egy szülésnél ott állok, és megteszem, ami a dolgom: kiszervezem a babát az anyából és megoperálom, ha kell. Ugyanígy a házasságban is, amikor kicsi gyerekeid vannak, sokat kell együtt lenni velük, sokat kell beszélgetni velük. Legyenek lehetőségek arra, hogy el tudjatok menni közösen – lehetőleg családostul – egy olyan hétre, ahol ti magatok is épültök, ahol más keresztyén házasságokat láttok. Legyen közösségetek más házaspárokkal, akik hasonló cipőben járnak. Esetleg legyen néhány idősebb előtetek, akiknél már lehet látni, hogy ők egy-két árokkal már előrébb járnak, már voltak nehézségek az életükben, amin túlestek, nagyobbak a gyerekeik, ismerik azokat a problémákat, amikben ti jártok – nem ti vagytok az egyetlen szerencsétlen bolond, akik erre adtátok a fejeteiket, és most itt tévelyegtek és kóvályogtok, és semmi nem megy. Használjátok ki, ha ezek az emberek készek megnyitni előttetek az életüket. Lessétek meg, hogy ők hogyan csinálják. Hogyan nevelnek gyereket? Hogyan főz? Hogyan beszél a feleségével? Hogyan szolgál? Hogyan beszél az igéről? Hogyan beszél a gyerekeivel?

Ha az ember erre kész, ha kész tanulni, akkor ez az életünkben változásokat fog eredményezni. Ha a változások előremutatóak, akkor ebben jól fogom magamat érezni: sikereim lesznek, a feleségemnek is, közös sikereket érünk el. A gyerekeink jól neveltek lesznek. Fognak tudni köszönni. Megdicsérik őket a hátunk mögött. Ez egy megerősítés arra, hogy jól csinálom.

Ugyanígy rombolja a házasságomat, ha elhanyagolom. Ha látják, hogy a feleségem folyton egyedül sétáltatja a gyerekeket, kiabál velük: az egy elhanyagolt asszony és egy elhanyagolt gyerek. Fel kell ismerni ezeket a jeleket, és kell ellene tenni. Amikor egy családban ez a „kirepülődsdi” van, akkor rá kell döbbsennie az embernek arra, hogy: hoppá, már túlmentünk az életünk felén! A hátralévő életünkben, amíg a fizikai aktivitásunk megengedi, töltsünk úgy együtt időt – már a gyerekeink nem kívánják, hogy folyamatosan jelen legyünk az életükben – hogy elmegyünk túrázni, menjünk el külföldre. „Jó autónk van, menjünk,

nézzük meg, hallgassuk meg: szeretjük a jó zenét...” „Te ezt szereted, én ezt szeretem...” „Jé, én nem is tudtam, hogy te ezt szereted...” „Üljünk be egy étterembe egy jót enni...” „Menjünk el másokkal, barátokkal közösen...” Egészen öreg embereket is láttam, akiknek jól funkcionál a házasságuk. Amit megengedhetnek maguknak, amiben élvezetet találnak, azt együtt teszik. Gondozzák a keretet: az idős ember nyesegeti a fákat, az öregasszony nyírogatja a füvet meg a virágokat ápolgatja. Emellett pedig föláldozzák magukat az unokáik oltárán és húzzák-vonják őket: viszik őket múzeumba, strandra, akárhova. Tevékeny életet élnek. Akkor fog jól működni a házasságunk, ha felismerjük azokat az új területeket, ahol az erőfeszítéseink új gyümölcsöket hoznak. Sokan megtapasztaltatok, akiknek sokat dolgoztak a szülei – legalábbis az én édesanyám 14-18 éves korom között sokkal többet puszilgatott és lógott a nyakamban, mint amennyire visszaemlékezem az előző 10 évben. Ez anakronisztikus. Ennek nem akkor van az ideje. A kicsi gyereket akkor kell szeretni, amikor még odaül az öledbe, hozzádbújik, a válladba sírja ki magát, vagy amikor együtt fociztok. Amikor már másokkal focizik, akkor te már nem biztos, hogy kellesz a képbe. A korának megfelelő módon kell róla gondoskodni.

Én most csak példákat mondtam. Mindenkinek magának és a feleségével közösen kell megtalálnia azokat a közös elfoglaltságokat, amiben mindannyian örömeiket leljük, és amiben megtapasztaljuk, hogy új gyümölcsök, új hajtások vannak, amiket Isten ki akar teljesíteni az életünkben. Értelemszerű, hogy ezek idővel átrendeződnek. Amíg kicsi gyerekeink vannak, addig elsősorban velük kell foglalkoznunk – örölkük senki nem fog gondoskodni helyettünk. Ahogyan öregsünk, látjuk meg, hogy az öregjeink azok, akikkel többet kell törődnünk. Őket kell szeretnünk, a maguk egyre izoláltabb, egyre bezárkózóbb, egyre információszegényebb világával: mi vagyunk az összekötő kapocs, akik gondoskodni tudunk róluk, hogy teljes értékű embernek érezzék magukat. Az a megfigyelésünk, hogy ezért nagyon hálásak az öregjeink, és ebben a helyzetben is nagyon sokat tudunk tanulni tőlük. Nem csak feltétlenül a szüleinktől. Nekünk vannak idős keresztyén barátaink. Például van valaki, akinek a garázsát béreltük, illetve béreljük. Mindig úgy várják, hogy egy hónapban egyszer elvigyük azt a pénzt, ami a garázsért jár. Már többször eszembe jutott, hogy megkérdezem a bankszámlaszámukat, és akkor át fogom utalni nekik. De a feleségem figyelmeztetett, hogy ezt ne tegyem velük, mert ők számítanak arra, hogy egy hónapban legalább egyszer tudnak velünk beszélgetni. Valóban vannak olyan területek az életünkben, amiről nagyon jó és hasznos együtt beszélgetni. Tudom, hogy ez az ember már 25 évvel előttem jár. Hitben is, tapasztalatban is, csomó mindenben föl tudok rá tekinteni, mint hívő vezetőre, olyanra, aki még ma is áldozatokat hoz a saját gyülekezetéért.

Nyitva kell lennünk erre. Ki kell használni a lehetőségeket a megújulásra, tanulásra másoktól, és ezeket az életemben megpróbálni úgy alkalmazni, hogy az tényleg előrevivő legyen és jó. Ez nem olyan, hogy beleülünk a házasságba kényelemesen és akkor „jól érezzük magunkat”, mert nem erről szól...

Lejegyezte: Enreiter Ádám
2009. január-március